

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

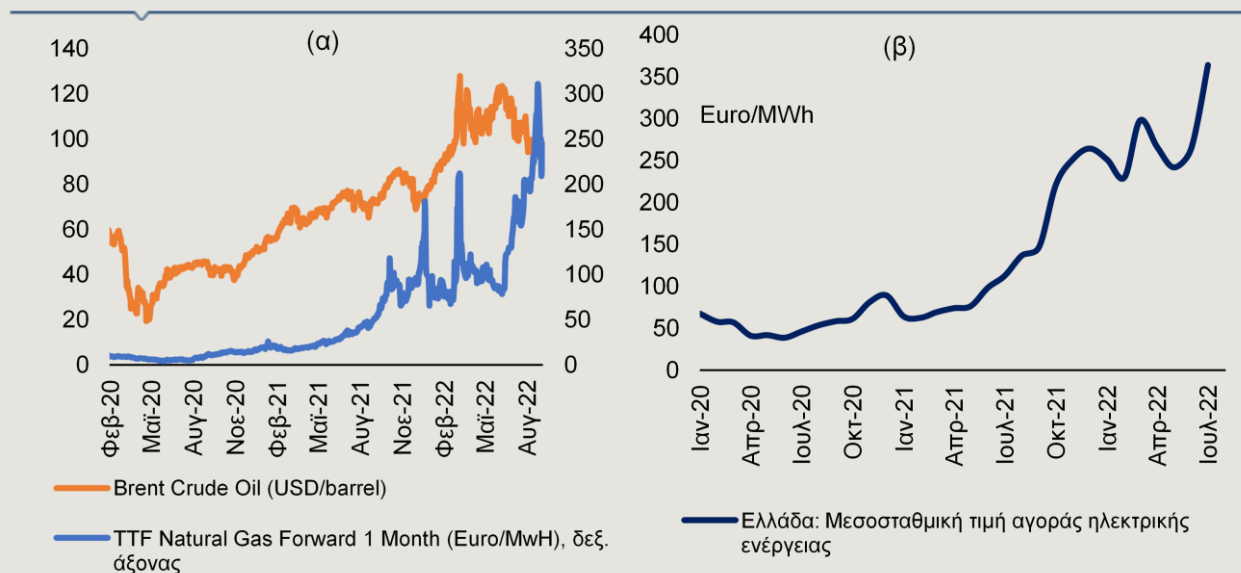
Ενεργειακή ασφάλεια: Δομικά χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς και τα μέτρα στήριξης της αγοραστικής δύναμης και της οικονομικής δραστηριότητας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στο επίκεντρο μίας ισχυρότατης οικονομικής διαταραχής που κλονίζει σε μεγάλο βαθμό την αναπτυξιακή της πορεία και θέτει εμπόδια στη σταθερότητα και τη συνοχή της. Σε αντίθεση με την κρίση χρέους που αντιμετώπισε προ δεκαετίας, αυτή τη φορά το shock είναι εξωγενές. Πρόκειται ίσως για την ισχυρότερη ενεργειακή κρίση στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ένα μεταπανδημικό περιβάλλον που χαρακτηριζόταν από παράλληλη αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης και αναταραχή των εφοδιαστικών αλυσίδων, η παγκοσμίου κλίμακας γεωπολιτική σύγκρουση που ακολούθησε τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία επεκτάθηκε στον ενεργειακό τομέα.

Στην παρούσα φάση, λαμβάνονται πρωτοβουλίες τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργειακή επάρκεια των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27) ενόψει του επερχόμενου χειμώνα. Το μεγάλο ενεργειακό κόστος πλήττει ανεξαιρέτως όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, επιβαρύνοντας νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την αρχική εκτίμηση της Eurostat, ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) στην Ευρωζώνη αυξήθηκε κατά 9,1% σε ετήσια βάση, τον Αύγουστο, με τον ΕνΔΤΚ-ενέργεια να καταγράφει αύξηση κατά 38,3%, ενώ στην Ελλάδα ο εναρμονισμένος πληθωρισμός εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε σε 11,1%. Οι ακόλουθοι παράγοντες, ωστόσο, ενισχύουν την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας μας και περιορίζουν σε κάποιο βαθμό τις αρνητικές επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης για τις ελληνικές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά:

- Η ελληνική βιομηχανία δαπανά λιγότερο από το 1/5 της τελικής κατανάλωσης ενέργειας, ενώ η αντίστοιχη αναλογία στην ΕΕ-27 και σε μεγάλες βιομηχανικές χώρες όπως η Γερμανία, το Βέλγιο και η Σουηδία, ξεπερνά το 1/4.

Διεθνείς τιμές πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Πηγή:
Bloomberg,
ΑΔΜΗΕ

- Ο πιο ενεργοβόρος τομέας της ελληνικής οικονομίας είναι οι μεταφορές που καταναλώνουν πρωτίστως πετρέλαιο και παράγωγα πετρελαίου (95%).
- Το ποσοστό κατανάλωσης φυσικού αερίου επί της συνολικής ποσότητας ενέργειας ανέρχεται σε 7,6% και είναι από τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27.
- Η εξάρτηση της Ελλάδας από το ρωσικό φυσικό αέριο μειώθηκε σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο του 2022 με το μερίδιό του επί των εισαγωγών φυσικού αερίου να έχει διαμορφωθεί περίπου σε 34% από 45% το ίδιο διάστημα πέρυσι. Παράλληλα, έχουν ενισχυθεί σημαντικά οι εισαγωγές υδρογονοποιημένου φυσικού αερίου (LNG) (+54% σε ετήσια βάση).
- Η Ελλάδα έχει επαρκείς υποδομές για χρήση του λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τουλάχιστον στις τρέχουσες έκτακτες συνθήκες, προκειμένου να καλυφθούν οι ενεργειακές ανάγκες της και να μειωθεί η εξάρτηση από το φυσικό αέριο. Σημειώνεται ότι ήδη, το δίμηνο Ιουνίου-Ιουλίου, το μερίδιο του λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή ήταν αυξημένο σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα πέρυσι.
- Το ύψος των μέτρων στήριξης έναντι του αυξανόμενου ενεργειακού κόστους που έχει λάβει η Ελλάδα, από τον Σεπτέμβριο του 2021 μέχρι και τον Ιούλιο του 2022, είναι το υψηλότερο στην ΕΕ-27, ως ποσοστό του ΑΕΠ (3,7%), ενώ η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι οι επιδοτήσεις στην κατανάλωση ενέργειας για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, τον Σεπτέμβριο, θα διαμορφωθούν σε Ευρώ 1,9 δισ.

Από την άλλη πλευρά, το γεγονός ότι η βιομηχανία και τα νοικοκυριά καταναλώνουν κυρίως ηλεκτρισμό (40% και 35% επί της κατανάλωσής τους, αντίστοιχα), ενώ το φυσικό αέριο εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρώτη ύλη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας καθιστά αναγκαία την περαιτέρω μείωση της συνεισφοράς του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μίγμα της χώρας.

Στο παρόν Δελτίο παρατίθενται οι πρόσφατες εξελίξεις στο ενεργειακό τοπίο, ενώ επιχειρούμε να σκιαγραφήσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς ενέργειας της χώρας μας και τις αναληφθείσες πρωτοβουλίες που έχουν ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να βρίσκεται σε ευνοϊκή θέση συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στην παρούσα συγκυρία.

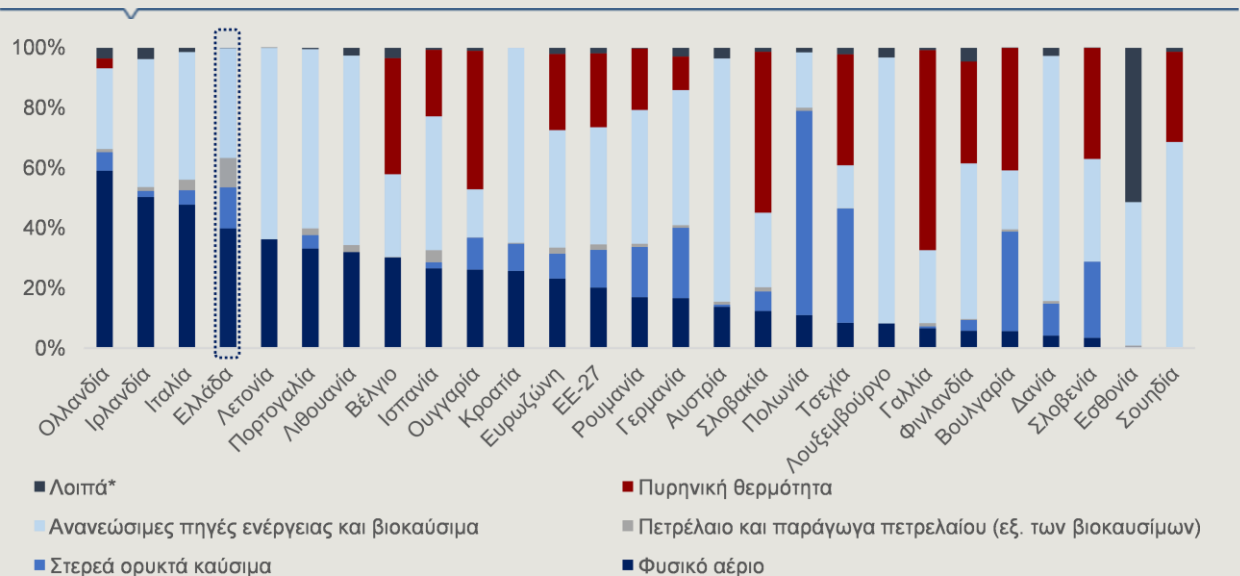
Οι τρέχουσες εξελίξεις στην αγορά ενέργειας

Η Ρωσία έχει ήδη διακόψει τις παραδόσεις φυσικού αερίου στην Πολωνία, τη Βουλγαρία, τη Φινλανδία, τη Δανία και την Ολλανδία, ενώ τις έχει περιορίσει σε άλλα κράτη όπως στη Γερμανία και την Ιταλία. Επιπλέον, πρόσφατα η Gazprom ανακοίνωσε την αναστολή των παραδόσεων φυσικού αερίου στον γαλλικό όμιλο Engie και την επ' αόριστον διακοπή της λειτουργίας του αγωγού Nord Stream 1. Οι εξελίξεις αυτές έχουν εντείνει τις ανησυχίες για ραγδαία κλιμάκωση της ενεργειακής κρίσης στην Ευρώπη, γεγονός που έχει οδηγήσει σε εκ νέου μεγάλη άνοδο της τιμής του φυσικού αερίου. Η τιμή του συμβολαίου φυσικού αερίου TTF της Ολλανδίας, η οποία είναι η τιμή αναφοράς για την Ευρώπη, διαμορφώθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου στα Ευρώ 244,5 η μεγαβατώρα (Γράφημα 1α), έχοντας υποχωρήσει από τα Ευρώ 340 η μεγαβατώρα που κατέγραψε στις 26 Αυγούστου. Ωστόσο, η τιμή του φυσικού αερίου έχει σημειώσει άνοδο κατά 273% από τις αρχές του έτους και περίπου κατά 373% τους τελευταίους δώδεκα μήνες.

Η αύξηση της τιμής του φυσικού αερίου έχει συμπαρασύρει προς τα πάνω και την τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας. Η τιμή του γερμανικού προθεσμιακού συμβολαίου ηλεκτρικής ενέργειας για το επόμενο έτος

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Μικτή παραγωγή ηλεκτρισμού ανά καύσιμο - χώρες ΕΕ-27, στοιχεία 2020

(Germany Power Baseload Forward Year 1), η οποία αποτελεί σημείο αναφοράς για την ευρωπαϊκή τιμή ηλεκτρικής ενέργειας, έχει αυξηθεί από τις αρχές του έτους κατά 185% (μέχρι 05.09.2022), ενώ, εντός του Αυγούστου, αυξήθηκε κατά 59%. Στην Ελλάδα, η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας έχει ακολουθήσει έντονα ανοδική πορεία από το δεύτερο εξάμηνο του 2021 και μετά. Βάσει των πιο πρόσφατων στοιχείων του ΑΔΜΗΕ, τον Ιούλιο η μεσοσταθμική τιμή διαμορφώθηκε περίπου στα Ευρώ 364 η μεγαβατώρα (Γράφημα 1β), ενώ τον Αύγουστο εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο.

Η υποχώρηση της τιμής του φυσικού αερίου που παρατηρήθηκε τις τελευταίες ημέρες του Αυγούστου αποδίδεται σε σημαντικό βαθμό στα ιδιαίτερα ενθαρρυντικά στοιχεία για το ποσοστό κάλυψης των αποθηκευτικών χώρων στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, στις 29 Αυγούστου το εν λόγω ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώθηκε στο 80,2%, έναντι 66,9% το αντίστοιχο περυσινό διάστημα, κινούμενο κοντά στον μέσο όρο των αντίστοιχων ημερομηνιών της περιόδου 2011-2020 (81,7%). Επιπλέον, επιτυγχάνεται πολύ νωρίτερα ο στόχος που είχε τεθεί για 80% κάλυψη των αποθηκευτικών χώρων μέχρι την 1^η Νοεμβρίου.

Τα δομικά χαρακτηριστικά της ελληνικής αγοράς ενέργειας

Ο αντίκτυπος της ενεργειακής κρίσης και των πληθωριστικών πιέσεων στη χώρα μας ενδέχεται να είναι πιο ήπιος σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες κατά τους επόμενους μήνες, εξαιτίας αφενός των καιρικών συνθηκών, οι οποίες καθιστούν τις ανάγκες για θέρμανση τους χειμερινούς μήνες σχετικά περιορισμένες, αφετέρου ορισμένων χαρακτηριστικών της ελληνικής αγοράς (Βλ. [Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελιξεων Alpha Bank της 17.5.2022](#)). Συγκεκριμένα:

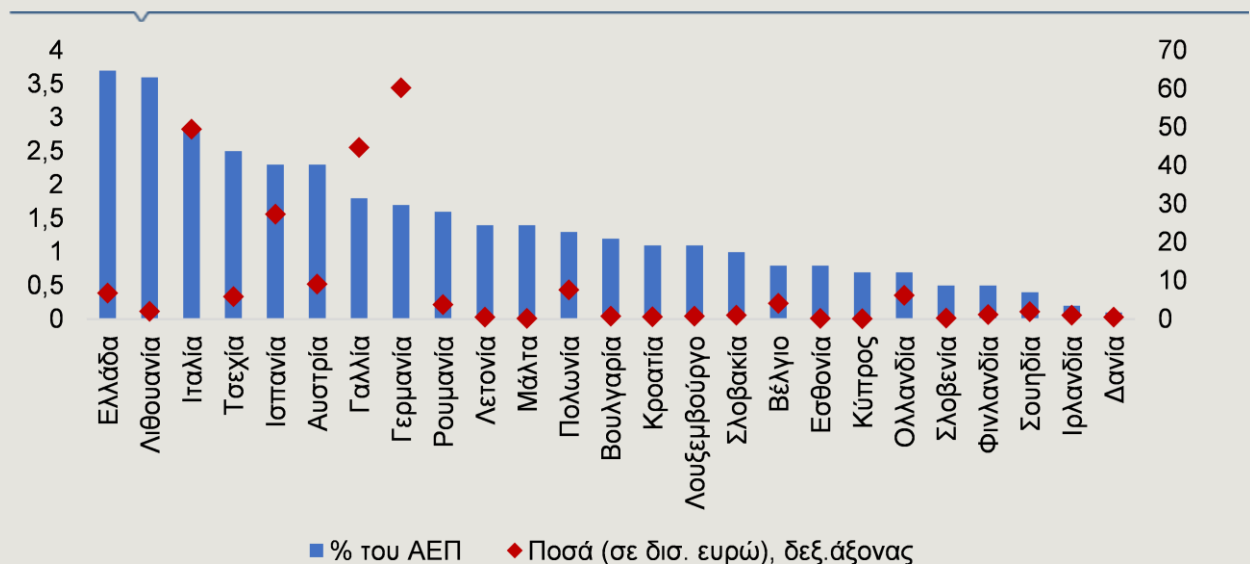
1. **Κατανομή τελικής κατανάλωσης ενέργειας (για ενεργειακή χρήση¹):** Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat για το 2020:

α) ανά τομέα: στη χώρα μας η βιομηχανία καταναλώνει το 17,4% της συνολικής ποσότητας ενέργειας, σημαντικά χαμηλότερα από τους μέσους όρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27) και της Ευρωζώνης (26,1%) αλλά και της Γερμανίας (28%). Το 35,5% της τελικής κατανάλωσης για ενεργειακή χρήση στην Ελλάδα προέρχεται από τις μεταφορές, το 29,6% από τα νοικοκυριά και ακολουθούν οι εμπορικές και δημόσιες υπηρεσίες (13,1%) και οι λοιποί τομείς (4,3%). Σημειώνεται ότι τα εν λόγω στοιχεία αφορούν στο 2020, δηλαδή το πρώτο έτος της πανδημικής κρίσης όταν η κατανάλωση ενέργειας μειώθηκε κατά 6% συνολικά και κατά 15% στις μεταφορές, σε ετήσια βάση.

β) ανά προϊόν: το 50,8% της τελικής κατανάλωσης στην Ελλάδα αφορά στο πετρέλαιο και τα παράγωγα προϊόντα πετρελαίου, έναντι 35% στην ΕΕ-27, ενώ το ποσοστό που καταλαμβάνει το φυσικό αέριο ανήλθε σε μόλις 7,6%, με τον μέσο όρο της ΕΕ-27 να ανέρχεται σε 21,9%. Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, ωστόσο, καταλαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνόλου στη χώρα μας (28,2%), σε σύγκριση με την ΕΕ-27 (23,2%), ενώ η κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και βιοκαύσιμα αφορά τόσο στην Ελλάδα όσο και στην ΕΕ-27 σχεδόν το 12% της συνολικής ποσότητας.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Σεπτέμβριος 2021-Ιούλιος 2022: Κρατική χρηματοδότηση για τη προστασία νοικοκυριών και επιχειρήσεων από την ενεργειακή κρίση

2. *Ενεργειακό μίγμα της παραγωγής ηλεκτρισμού:* Σε ό,τι αφορά στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, σχεδόν το 40% προέρχεται από φυσικό αέριο, έναντι 20% στην ΕΕ-27 (Γράφημα 2). Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία στη χώρα μας στην προσπάθεια απολιγνιτοποίησης της παραγωγής και της υποκατάστασης των στερεών καυσίμων με φυσικό αέριο και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Παρά την πτώση της συμμετοχής των στερεών καυσίμων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, ωστόσο, το ποσοστό τους παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-27 (13,7% και 12,6% αντίστοιχα). Ο μέσος όρος της Ευρωζώνης είναι σημαντικά χαμηλότερος (8,3%), καθώς μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες όπως η Γαλλία, η Ισπανία, το Βέλγιο και η Φινλανδία χρησιμοποιούν σε σημαντικό ποσοστό πυρηνική ενέργεια στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα βιοκαύσιμα παρήγαγαν το 37% του ηλεκτρισμού το 2020, στην Ελλάδα, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο σε σύγκριση με την ΕΕ-27 (39%). Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΑΔΜΗΕ («Μηνιαίο Δελτίο Ενέργειας», Ιούνιος, Ιούλιος 2022), από τον Ιούνιο και μετά, η συμμετοχή του λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνεται, ενώ το μερίδιο του φυσικού αερίου μειώνεται. Συγκεκριμένα, ο λιγνίτης αντιπροσώπευε τον Ιούνιο το 10,8% του συνολικού μίγματος ηλεκτροπαραγωγής, έναντι 6% τον Ιούνιο του 2021, ενώ το εν λόγω ποσοστό τον Ιούλιο διαμορφώθηκε σε 13,4%, από 8% τον ίδιο μήνα του 2021.

3. *Διαφοροποίηση της κατανομής των εισαγωγών φυσικού αερίου:* Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διαχειριστή Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ), το πρώτο εξάμηνο του 2022, οι εισαγωγές αερίου μέσω του αγωγού Turkstream (σημείο εισόδου Σιδηρόκαστρο) μειώθηκαν κατά 21% σε ετήσια βάση, ενώ άνοδο κατά 13,4% σημείωσαν οι εισαγωγές ενέργειας από τον αγωγό TAP μέσω Αζερμπαϊτζάν (σημείο εισόδου Νέα Μεσημβρία). Αξίζει να σημειωθεί ότι από τον αγωγό Turkstream διοχετεύεται φυσικό αέριο, *μεταξύ άλλων*, σε χώρες που διατηρούν συγκριτικά καλές σχέσεις με τη Ρωσία, γεγονός το οποίο μειώνει τις πιθανότητες διακοπής της ροής φυσικού αερίου από την εν λόγω πηγή. Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτη αύξηση κατέγραψαν το πρώτο εξάμηνο του 2022 οι εισαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (σταθμός Ρεβουθούσα-σημείο εισόδου Αγία Τριάδα), με το ποσοστό τους να αντιστοιχεί στο 44,5% των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου στην Ελλάδα, έναντι 31% πέρυσι. Συνολικά, το πρώτο εξάμηνο του 2022, το ρωσικό αέριο ως ποσοστό επί των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου ανήλθε σε 34%, από 45% πέρυσι. Παράλληλα, σημαντική άνοδο σημείωσαν και οι εξαγωγές φυσικού αερίου, κατά 134,3% σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 2021, γεγονός που συνεπάγεται ότι η παρούσα συγκυρία δημιουργεί ευκαιρίες για αύξηση των ελληνικών εξαγωγών, με σκοπό τον εφοδιασμό των γειτονικών χωρών.

Δημοσιονομικά μέτρα στήριξης και ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης

Σημαντική είναι η στήριξη που έχει παράσχει η ελληνική κυβέρνηση προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την προστασία των εισοδημάτων τους έναντι της ενεργειακής κρίσης. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Bruegel, στο διάστημα Σεπτεμβρίου 2021-Ιουλίου 2022, η Ελλάδα παρείχε τη μεγαλύτερη κρατική στήριξη ως ποσοστό του ΑΕΠ μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα το ποσοστό διαμορφώθηκε σε 3,7%, το οποίο αντιστοιχεί σε μέτρα ύψους Ευρώ 6,8 δισ. (Γράφημα 3). Επιγραμματικά τα κυριότερα μέτρα που έχουν ληφθεί περιλαμβάνουν:

- επιδοτήσεις στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου για νοικοκυριά και επιχειρήσεις,
- διεύρυνση των ανώτατων ορίων επιδομάτων θέρμανσης και των κριτηρίων ένταξης σε αυτά,
- εφάπαξ ενίσχυση Ευρώ 200 σε χαμηλοσυνταξιούχους, ανασφάλιστους ηλικιωμένους και δικαιούχους επιδομάτων ανεργίας.

Επιπρόσθετα, στις 9 Σεπτεμβρίου αναμένεται να πραγματοποιηθεί έκτακτη σύνοδος των Υπουργών Ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρωσία πιθανότατα θα συνεχίσει την πολιτική περικοπών στην παροχή φυσικού αερίου προς την ΕΕ-27. Ένα μέτρο που εξετάζεται είναι αυτό της επιβολής ανώτατης τιμής (πλαφόν) στην τιμή του φυσικού αερίου, με στόχο την αποκλιμάκωση της τιμής του, αλλά και την αποσύνδεσή της από τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας. Τα σημεία, ωστόσο, που θα πρέπει να διευκρινιστούν, εκτός από το τον τρόπο εφαρμογής του ανώτατου ορίου, είναι οι προϋποθέσεις (το χρονικό διάστημα ισχύος του πλαφόν και του επαναπροσδιορισμού του, το νομικό πλαίσιο κ.λπ.), ενώ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και τυχόν επιπτώσεις του μέτρου (π.χ. αντίδραση αγοράς). Σε κάθε περίπτωση εξίσου σημαντικό είναι να επιτευχθεί ο στόχος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου (“Save Gas for a Safe Winter”, Ιούλιος 2023), έως και 15% μέχρι και την άνοιξη του 2023, παράλληλα με την επιτάχυνση των εργασιών για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού από εναλλακτικές πηγές και την υποκατάσταση του φυσικού αερίου με άλλα καύσιμα, κατά προτίμηση, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Παράλληλα, ωστόσο, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η δημοσιονομική σταθερότητα των ευρωπαϊκών κρατών. Για την Ελλάδα συγκεκριμένα, η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος το 2023 είναι κρίσιμη για την κατάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας που με τη σειρά της θα ενισχύσει τόσο την αποκλιμάκωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, όσο και την επενδυτική δραστηριότητα της χώρας.

Η ενεργειακή κρίση απειλή για την οικονομική σταθερότητα της Ευρώπης;

Η Ευρώπη βρίσκεται εν μέσω μίας «ενεργειακής καταιγίδας». Το τελευταίο έτος, σοβαρές διαταραχές έχουν προκαλέσει, ίσως, τη χειρότερη ενεργειακή κρίση που έχει βιώσει ποτέ η Ευρώπη. Οι επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης στις εφοδιαστικές αλυσίδες, η παρατεταμένη στρατιωτική σύγκρουση που ακολούθησε την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η εργαλειοποίηση του ενεργειακού ζητήματος από τη Ρωσία, σε αυτό το πλαίσιο, οδηγούν σε σημαντικά προβλήματα με την ενεργειακή επάρκεια, αλλά και την εγχώρια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στις διάφορες χώρες. Ως αποτέλεσμα, οι ευρωπαϊκές χώρες ενδέχεται να μην έχουν επαρκή αποθέματα ενέργειας προκειμένου να καλύψουν τη ζήτηση τους επόμενους μήνες. Επιπλέον, αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία, μπορεί να χρειαστεί να περιορίσουν σημαντικά τη χρήση φυσικού αερίου στον βιομηχανικό τομέα προκειμένου να έχουν θέρμανση τα νοικοκυριά.

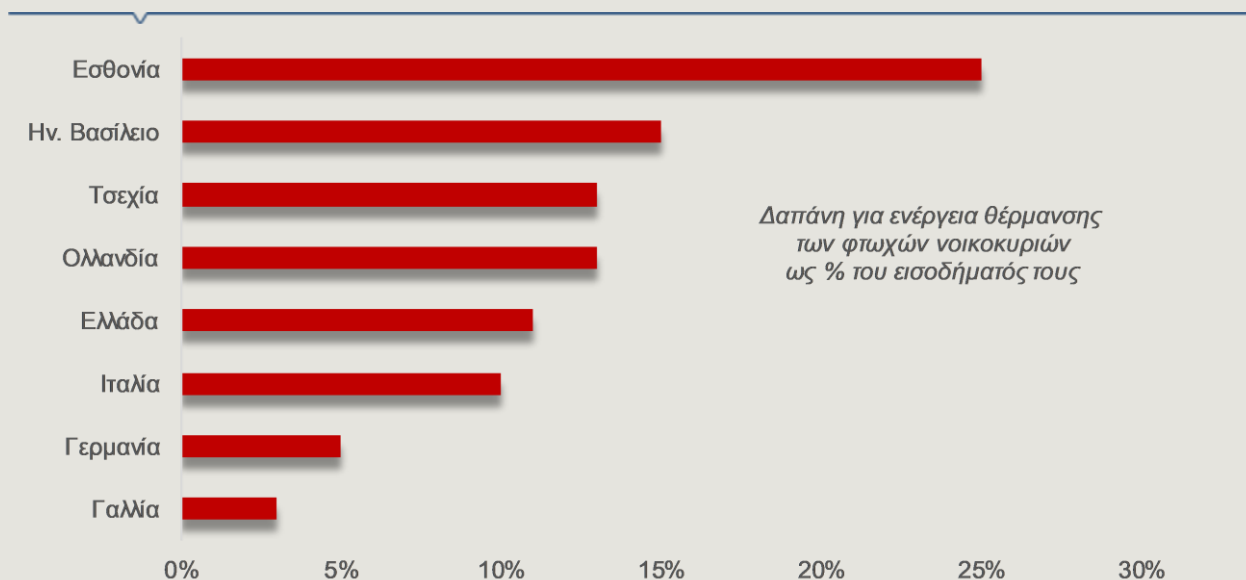
Στην τρέχουσα φάση, η ενεργειακή κρίση αντιπροσωπεύει τον μεγαλύτερο κίνδυνο που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, με μακροπρόθεσμες, οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις. Ως επακόλουθο, αυτός ο κίνδυνος μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο σε ύφεση και κοινωνικές εντάσεις, αλλά και σε τάσεις «ενεργειακού προστατευτισμού». Συνεπώς, οι ευρωπαϊκές χώρες οφείλουν να δείξουν περισσότερη αλληλεγγύη μεταξύ τους, αφού θα υπάρχουν περιορισμένες προμήθειες ενέργειας, έτσι ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας και προκληθεί μία κατάσταση «συναγερμού» για χώρες που έχουν περιορισμένες επιλογές.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η τρέχουσα κρίση, οι Ευρωπαίοι ηγέτες πρέπει να προετοιμάσουν, τάχιστα, ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τον επερχόμενο δύσκολο χειμώνα και να διαχειριστούν την περιορισμένη παροχή ενέργειας. Το πιο πιθανό σενάριο είναι οι Ευρωπαίοι ηγέτες να συμφωνήσουν σε έναν αποτελεσματικό συντονισμό της ενεργειακής πολιτικής τους και να επενδύσουν περισσότερο σε εναλλακτικές πηγές, ώστε να επιταχυνθεί η μετάβαση της Ευρώπης προς μία πιο «καθαρή» και «πράσινη» ενέργεια, επιτρέποντας στην ήπειρο να αποσυνδεθεί (decoupling), τελικώς, από την Ρωσία.

Στις αρχές Ιουλίου του 2022, η Ρωσία προμήθευε μόνο το ένα τρίτο του όγκου φυσικού αερίου που είχε συμφωνήσει με τις ευρωπαϊκές χώρες ("Europe Needs a Grand Bargain on Energy", Foreign Affairs, August 2022). Ως αποτέλεσμα, οι τιμές του φυσικού αερίου στην Ευρώπη σχεδόν πενταπλασιάστηκαν στο τέλος Αυγούστου, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, και οι κυβερνήσεις προσπαθούν να προστατεύσουν το εισόδημα των νοικοκυριών, δίνοντας επιδοτήσεις για τους λογαριασμούς ενέργειας. Τα μελλοντικά συμβόλαια φυσικού αερίου στο Άμστερνταμ (TTF) έφθασαν στις 5 Σεπτεμβρίου τα Ευρώ 258 ανά μεγαβατώρα (MWh), ενώ πέρυσι την ίδια περίοδο ήταν Ευρώ 48,8 (Γράφημα 1α).

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Δαπάνη για ενέργεια θέρμανσης των νοικοκυριών χαμηλού εισοδηματικού κλιμακίου σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες

Το μερίδιο της ενέργειας για θέρμανση (φυσικό αέριο, ηλεκτρισμός, λοιπά καύσιμα θέρμανσης κ.λπ.) -ως ποσοστό της δαπάνης των νοικοκυριών- έχει φτάσει σε επίπεδα ρεκόρ στην Ευρώπη, καθώς η τρέχουσα, ενεργειακή κρίση φαίνεται να είναι χειρότερη από τις κρίσεις των δεκαετιών του 1970 και 1980. Ένα νοικοκυριό ορίζεται ότι ζει σε συνθήκες ενεργειακής φτώχειας εάν είναι χαμηλού εισοδηματικού κλιμακίου και απαιτείται να δαπανήσει το 10% ή περισσότερο του εισοδήματός του σε ενέργεια θέρμανσης, σύμφωνα με το National Energy Action - UK. Ανάλογος είναι ο ορισμός σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Όπως παρατηρείται στο Γράφημα 4, οι τάσεις των ευρωπαϊκών νοικοκυριών -χαμηλού εισοδήματος- να δαπανούν μεγάλο ποσοστό του εισοδήματός του στην ενέργεια είναι έντονες ("Surging Energy Prices in Europe in the Aftermath of the War: How to Support the Vulnerable and Speed up the Transition Away from Fossil Fuels", IMF, Working Paper/22/152). Οποιοδήποτε σχέδιο δράσης, από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να δίνει προτεραιότητα στις φτωχότερες κοινωνικές ομάδες, που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στην ενεργειακή φτώχεια και πιο ευάλωτες από ποτέ στους κλυδωνισμούς των τιμών.

Υπό αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες, οι ευρωπαϊκές χώρες θα πρέπει να αναπτύξουν -βραχυπρόθεσμα- όλες τις πιθανές λύσεις για την ενεργειακή ασφάλεια, ακόμη και εκείνες που ρυπαίνουν και συμβάλλουν στην υπερθέρμανση του πλανήτη, όπως η αύξηση της ηλεκτροπαραγωγής σε σταθμούς που λειτουργούν με λιγνίτη. Σαφώς αυτές είναι οι λιγότερο ελκυστικές επιλογές και ως εκ τούτου θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ θα πρέπει να συνδυάζονται με τη θέσπιση πιο μακροπρόθεσμων λύσεων, δηλαδή την επιτάχυνση της ανάπτυξης «καθαρής ενέργειας». Η πρόοδος και στα δύο μέτωπα, ταυτόχρονα, θα επέτρεπε στην Ευρώπη να εξέλθει της ενεργειακής κρίσης πιο ανθεκτική, διασφαλίζοντας τον ενεργειακό της εφοδιασμό. Επιπλέον, μία ευρωπαϊκή συμφωνία για κοινή προμήθεια φυσικού αερίου από τις διεθνείς αγορές θα μπορούσε να μειώσει τον κίνδυνο κλυδωνισμού της ενότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αυξήσει τη διαπραγματευτική δύναμή της έναντι των προμηθευτών, μειώνοντας το οικονομικό και πολιτικό κόστος για το φυσικό αέριο. Εάν ληφθούν αυτές οι αποφάσεις, η Ευρώπη δύναται να μετατρέψει αυτή την ιστορική κρίση σε μία μεγάλη ευκαιρία ενεργειακής ανεξαρτητοποίησής της από τη Ρωσία και πιο βιώσιμης πορείας στο μέλλον.

Εν μέσω αυτών των εξελίξεων, η νομισματική πολιτική καλείται να διαδραματίσει τον δικό της ρόλο στην ευρωπαϊκή ιστορία. Ωστόσο, ο πυρήνας της τρέχουσας κρίσης είναι το ενεργειακό shock. Σε τέτοιου είδους δομικές, οικονομικές διαταραχές, οι κεντρικές τράπεζες δεν έχουν μεγάλη ευελιξία κινήσεων και το εύρος επιλογών τους είναι εξαιρετικά περιορισμένο. Πρέπει να τηρήσουν την εντολή τους για σταθερότητα των τιμών. Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να γίνει μία τεράστια προσπάθεια, ώστε να προστατευθούν οι πιο ευάλωτοι από την κρίση. Οι πιο ευάλωτοι δεν είναι μόνο άνθρωποι, αλλά και χώρες. Θα χρειαστεί υψηλό επίπεδο δημοσιονομικής συνεργασίας στην Ευρώπη. Η πολιτική κατανόηση της ανάγκης για αλληλεγγύη μεταξύ των χωρών αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση.

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν αρνητικές, την εβδομάδα που έληξε στις 30 Αυγούστου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 3.567 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα -47.676 συμβόλαια από -44.109 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 5). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την τρίτη διαδοχική εβδομαδιαία μείωση.

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 2 Σεπτεμβρίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 0,9992 δολάρια, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από τις αρχές του έτους, απώλειες έναντι του δολαρίου (12,1%).

Σε υψηλά 20 ετών ανήλθε την 1^η Σεπτεμβρίου ο Δείκτης Δολαρίου (US Dollar Index), ο οποίος μετράει τις επιδόσεις του αμερικανικού νομίσματος έναντι έξι βασικών νομισμάτων, προσεγγίζοντας τις 110 μονάδες. Ώθηση στο δολάριο έδωσαν τα ενθαρρυντικά στοιχεία για την αγορά εργασίας των ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, οι νέες αιτήσεις επιδομάτων ανεργίας υποχώρησαν από τις 237 χιλ., για την εβδομάδα μέχρι και τις 19 Αυγούστου, στις 232 χιλ., για την εβδομάδα μέχρι και τις 26 Αυγούστου, δηλαδή στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων δύο μηνών. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το χαμηλό ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ (3,7% τον Αύγουστο), ενδεχομένως να οδηγήσει την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) στη συνέχιση

Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

 Πηγή:
 CFTC, IMM

της επιθετικής αύξησης των επιτοκίων στην επόμενη συνεδρίαση (21 Σεπτεμβρίου). Υπενθυμίζεται ότι η Fed αύξησε το βασικό της επιτόκιο κατά 75 μονάδες βάσης σε καθεμία από τις δύο τελευταίες συνεδριάσεις, προκειμένου να μετριαστούν οι πληθωριστικές πιέσεις, με το ενδεχόμενο ισόποσης αύξησης στην ερχόμενη συνεδρίαση να θεωρείται πιθανό.

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ, στις 2 Σεπτεμβρίου, καταγράφει κέρδη έναντι του φράγκου (0,97953 φράγκα), κινούμενο, ωστόσο, σταθερά κάτω από την απόλυτη ισοτιμία από τις 5 Ιουλίου. Από τις αρχές του έτους, το ευρώ σημειώνει απώλειες έναντι του φράγκου, της τάξης του 5,6%.

Ο πληθωρισμός στην Ελβετία διαμορφώθηκε σε 3,5% σε ετήσια βάση τον Αύγουστο, δηλαδή στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 30 ετών. Το ενεργειακό κόστος έχει οδηγήσει σε μεγάλη αύξηση των τιμών, γεγονός που δεν αποκλείεται να οδηγήσει την Κεντρική Τράπεζα της Ελβετίας (SNB) στο να αυξήσει το βασικό της επιτόκιο περαιτέρω στην επόμενη συνεδρίαση, στις 22 Σεπτεμβρίου. Υπενθυμίζεται ότι στη συνεδρίαση του Ιουνίου, η SNB αύξησε το βασικό επιτόκιο κατά 50 μονάδες βάσης, στο -0,25%. Εξάλλου, σε ομιλία του στο Οικονομικό Συμπόσιο της Fed στο Κάνσας Σίτι (Jackson Hole), ο επικεφαλής της SNB προειδοποίησε ότι σειρά παραγόντων (πράσινη μετάβαση, αυξανόμενο δημόσιο χρέος παγκοσμίως, υποχώρηση παγκοσμιοποίησης κ.ά.) θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα τη διατήρηση των ισχυρών πληθωριστικών πιέσεων τα επόμενα χρόνια.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 2 Σεπτεμβρίου, κατέγραφε απώλειες έναντι του ευρώ (0,8642 GBP/EUR), αλλά κέρδη έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,1563 USD/GBP). Σημειώνεται ότι, από τις αρχές του έτους, η στερλίνα καταγράφει απώλειες κατά 2,7% έναντι του ευρώ και κατά 14,6% έναντι του δολαρίου.

Ανακάμπτει η στερλίνα έναντι του δολαρίου, ύστερα από τα χαμηλότερα επίπεδα από τον Μάρτιο του 2020 που κατέγραψε την 1^η Σεπτεμβρίου (1,1499 δολάρια). Συνολικά τον Αύγουστο, η στερλίνα υποχώρησε κατά 4,5% έναντι του δολαρίου, καταγράφοντας τη χειρότερη μηνιαία επίδοση από τον Οκτώβριο 2016. Η διολίσθηση της στερλίνας αποδίδεται αφενός στην ισχυροποίηση του δολαρίου, το οποίο λειτουργεί ως ασφαλής επενδυτική τοποθέτηση εν μέσω της ενεργειακής κρίσης και αφετέρου στη χειροτέρευση των προοπτικών για την οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου και στην πολιτική αβεβαιότητα. Υπενθυμίζεται ότι η BoE προβλέπει συρρίκνωση της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου από το τέταρτο τρίμηνο του έτους και κατά τη διάρκεια του 2023.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

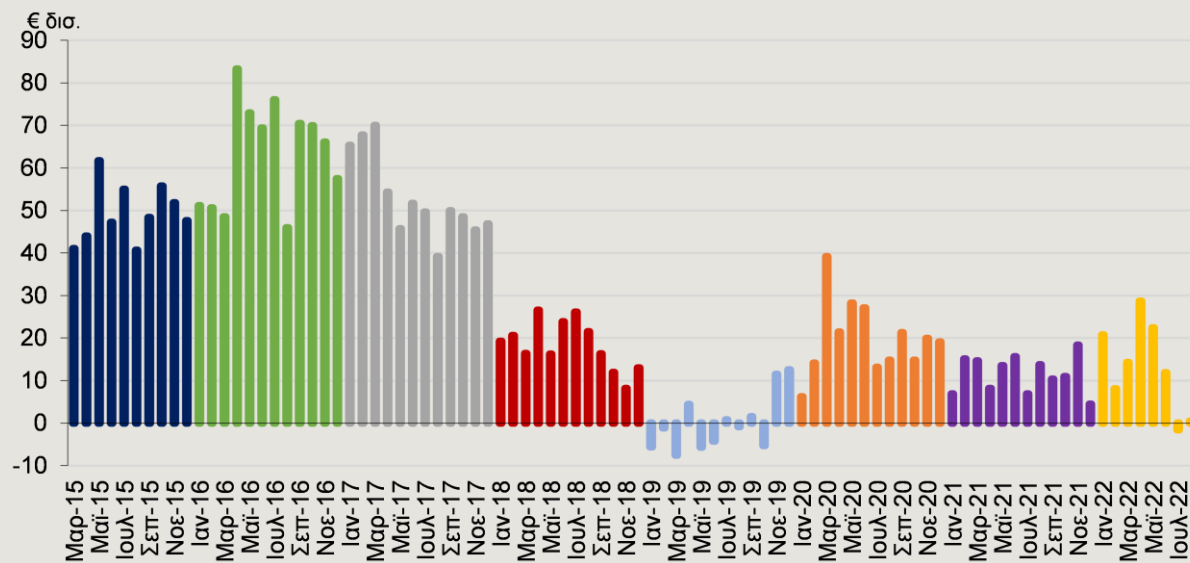
Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 6) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 19 Αυγούστου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,592 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε αγορές καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 331 εκατ., σε πωλήσεις

Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 271 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 186 εκατ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

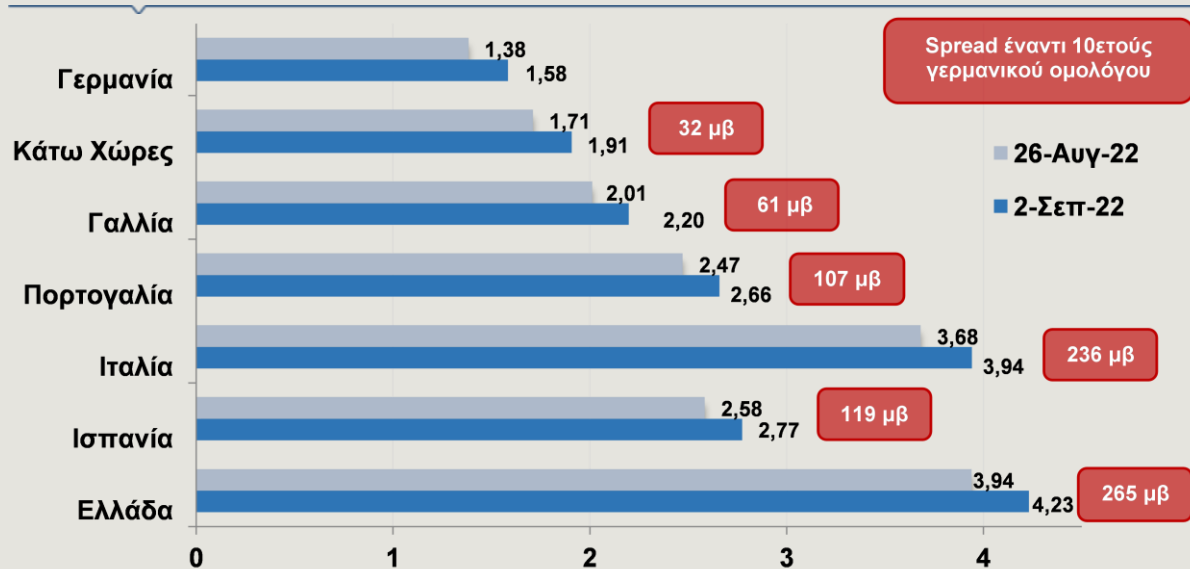
Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Alpha Bank

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2032, με κουπόνι 1,75%, διαμορφωνόταν στις 25 Αυγούστου μεταξύ 4,16% και 4,24%. Επιπλέον, το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας κατέγραφε απόδοση 2,66%, της Ιταλίας 3,94% και της Ισπανίας 2,77% (Γράφημα 7). Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) διαμορφωνόταν στις 265 μονάδες βάσης (μ.β.), του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου στις 107 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου στις 236 μ.β. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ (ΖτΕ), διαμορφωνόταν στο 1,58%, στις 2 Σεπτεμβρίου, ενώ η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ στο 3,24%.

Σημαντική άνοδος καταγράφεται στις ομολογιακές αποδόσεις των κρατών-μελών της ΖτΕ, στον απόηχο της ανακοίνωσης των στοιχείων για τον πληθωρισμό από την Eurostat. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αρχική εκτίμηση, ο πληθωρισμός στη ΖτΕ διαμορφώθηκε σε 9,1% σε ετήσια βάση τον Αύγουστο, έναντι 8,9% τον Ιούλιο. Καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις στη ΖτΕ διατηρούνται, οι προσδοκίες αύξησης των επιτοκίων από την ΕΚΤ στην ερχόμενη συνεδρίαση ωθούν υψηλότερα τις ομολογιακές αποδόσεις. Οι συμμετέχοντες στις αγορές δεν αποκλείουν η ΕΚΤ να πραγματοποιήσει μία επιθετική αύξηση επιτοκίων στις 8 Σεπτεμβρίου, ως απάντηση στον ιστορικά υψηλό πληθωρισμό που καταγράφεται στη ΖτΕ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Πηγή: Bloomberg

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2017	2018	2019	2020	2021	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	1,1	1,7	1,8	-9,0	8,3	
Ιδιωτική Κατανάλωση	2,5	1,7	1,8	-7,9	7,8	
Δημόσια Κατανάλωση	-1,1	-3,5	1,7	2,6	3,7	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	8,5	-4,3	-3,3	-0,3	19,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	8,5	9,1	4,9	-21,5	21,9	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	7,4	8,1	3,1	-7,6	16,1	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	1,1	0,6	0,3	-1,2	1,2	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	21,5	19,3	17,3	16,3	14,7	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	3,8	4,4	4,1	-7,2	-4,9	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	179,5	186,4	180,7	206,3	193,3	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,9	-2,9	-1,5	-6,6	-5,9	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2021	2021		2022	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές, δείκτες)
		Q3	Q4	Q1		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	10,5	8,8	12,5	7,2	3,9 (Ιαν.-Ιούν. 22)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	22,2	4,4	19,7	13,5	7,3 (Ιαν.-Ιουλ. 22)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	45,9	35,4	46,6	13,8	3,0 (Ιαν.-Μάι. 22)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	8,8	8,0	10,0	4,8	4,4 (Ιαν.-Ιούν. 22)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	56,2	58,4	58,9	56,8	48,8 (Αύγ. 22)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	106,6	111,6	112,7	113,4	101,5 (Αύγ. 22)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	106,3	111,3	110,7	116,9	101,2 (Ιουλ. 22)	
Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης	-35,4	-33,6	-38,8	-43,6	-54,2 (Αύγ. 22)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	1,4	0,8	1,4	1,6	5,5 (Ιουλ. 22)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	3,7	2,8	3,7	3,3	10,8 (Ιουλ. 22)	
Νοικοκυριά	-2,4	-2,6	-2,4	-2,1	-2,1 (Ιουλ. 22)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-0,3	-1,7	-0,3	0,4	1,1 (Ιουλ. 22)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,0	-2,9	-3,0	-2,9	-3,1 (Ιουλ. 22)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	1,2	1,8	4,4	7,4	11,6 (Ιουλ. 22)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	7,4	8,6	9,5	8,6	8,6 (Α' τρίμ. 22)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	14,7	13,8	13,1	13,1	12,1 (Ιούν. 22)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	8,3	11,7	8,1	7,0	7,0 (Α' τρίμ. 22)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	7,8	12,0	11,9	11,6	11,6 (Α' τρίμ. 22)	
Δημόσια Κατανάλωση	3,7	4,4	0,1	1,8	1,8 (Α' τρίμ. 22)	
Επενδύσεις	19,6	19,3	24,3	12,7	12,7 (Α' τρίμ. 22)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	21,9	49,4	24,1	9,6	9,6 (Α' τρίμ. 22)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	16,1	19,5	33,3	17,5	17,5 (Α' τρίμ. 22)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Η τελική κατανάλωση ενέργειας για ενεργειακή χρήση αποτελεί στην Ελλάδα το 95% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας (με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του 2020). Το υπόλοιπο 5% συνιστά τελική κατανάλωση για μη ενεργειακή χρήση, όπως είναι τα ενεργειακά προϊόντα (κυρίως πετρέλαιο, παράγωγα πετρελαίου και φυσικό αέριο) που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες σε διάφορες βιομηχανίες για την παραγωγή διαφόρων σκευασμάτων και πετροχημικών προϊόντων (π.χ. λιπάσματα, πλαστικά, καλλυντικά κ.ά.).

Alpha Bank Economic Research

Παναγιώτης Καπόπουλος
Chief Economist
panayotis.karopoulos@alpha.gr

Ανάλυση Οικονομικής Συγκυρίας

Ειρήνη Αδαμοπούλου
Senior Research Economist
eirini.adamopoulou@alpha.gr

Ελένη Μαρινοπούλου
Senior Research Economist
eleni.marinopoulou@alpha.gr

Γεράσιμος Μουζάκης
Research Economist
gerasimos.mouzakis@alpha.gr

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του.